

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐

เรียบเรียง นายณัฐพล ยิ่งกล้า นิติกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ สิงหาคม ๒๕๖๐

ร่างพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เพื่อให้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ด้วยเหตุผลที่ว่าพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะสมกับ สถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทำให้การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากโรคมัย ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกรอบอนุสัญญา ว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก ดังนั้น สมควรปรับปรุงกฎหมายทั้งสองฉบับเพื่อกำหนด มาตรการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบและยกระดับการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยเฉพาะเด็กและ เยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและให้สอดคล้องกับกรอบอนุสัญญาดังกล่าว

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ และควรรวมสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับเข้าไว้เป็นฉบับเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการบังคับใช้และการปฏิบัติตาม กฎหมายของประชาชน ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ และมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. ปรับปรุงนิยาม “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด ตม อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่นใด เพื่อให้ได้ผลเป็นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ซึ่งเดิมนั้นหมายถึงผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบหรือพืชนิโคเทียนา ทาแบกั้ม (Nicotiana tabacum) เท่านั้น คำว่า “ยาสูบ” มีความหมายครอบคลุมกว่าคำว่า “บุหรี่” แต่คนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับคำว่า “การสูบบุหรี่” มากกว่าคำว่า “การบริโภคยาสูบ” ซึ่งคำว่า “การสูบบุหรี่” จะครอบคลุมเฉพาะการบริโภคยาสูบชนิดมีควันหรือไอระเหยและ ในบางครั้งก็ครอบคลุมเฉพาะการสูบบุหรี่ซิการ์เท่านั้น

๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิบดีกรมควบคุมโรค เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ต่อคณะรัฐมนตรี และกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของผู้เป็นโรคเสพติดผลิตภัณฑ์ยาสูบ เป็นต้น

๓. กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานคร และกำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัด เพื่อเพิ่มกลไกการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกระดับ โดยคณะกรรมการทั้งสองคณะดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้มีการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ดำเนินการตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ กำหนดแนวทางปฏิบัติ ติดตาม ประเมินผล แล้วรายงานต่อคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ เป็นต้น

๔. กำหนดมาตรการในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบไว้หลายประการ เช่น กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบไว้ที่ ๒๐ ปี อายุขั้นต่ำของผู้ที่จะขายไว้ที่ ๑๘ ปี ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบด้วยวิธีการที่สุ่มเสี่ยงหรืออำนวยความสะดวกต่อการเข้าถึงของเด็กและเยาวชน เช่น ขายโดยใช้เครื่องขาย ขายผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ขายโดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่น หรือขายแบบลดราคา หรือเร่ขาย หรือแสดงราคาไว้ ณ จุดขาย รวมทั้งห้ามขายในวัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนสนุก เป็นต้น

๕. กำหนดมาตรการในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไว้หลายประการ เช่น กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจประกาศประเภทหรือชื่อของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน และยานพาหนะ ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่และยานพาหนะดังกล่าวเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยต้องมีเครื่องหมายแสดงไว้ให้เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่และปราศจากอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรี่ ทั้งนี้ อาจกำหนดให้มีเขตปลอดบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ก็ได้ แต่ต้องไม่อยู่ในบริเวณทางเข้าออกของสถานที่หรือยานพาหนะนั้น หรือในบริเวณอื่นใดอันเปิดเผยให้เห็นได้ชัด มีพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน โดยคำนึงถึงการระบายอากาศที่เหมาะสมและไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น รวมทั้งต้องมีเครื่องหมายติดแสดงไว้ให้เห็นได้โดยชัดเจนว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่ เป็นต้น

๖. กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไว้หลายประการเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ เช่น ผู้ใดขายหรือให้ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์ยาสูบ ถือเป็นสินค้าเสพติดที่สำคัญประเภทหนึ่ง หวังเป็นอย่างยิ่งว่ามาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ นี้ จะช่วยปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้รอดพ้นจากอันตรายและลดปริมาณนักสูบหน้าใหม่ลงได้

บรรณานุกรม

“พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐” (๕ มีนาคม ๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๓๙ ก, น. ๒๗ - ๔๗.

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. (ม.ป.ป.). ความรู้พื้นฐานและประเภทของผลิตภัณฑ์. สืบค้น ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐
จาก <http://btc.ddc.moph.go.th/th/upload/datacenter/data16.pdf>